YLÖJÄRVI
Itä-Aure, Vähä Mustajärvi
Itä-Aureentien varren maakaapeli-kaivannon alueen muinaisjäännösinventointi 2022

Janne Soisalo

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET
TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Ab Bröderna Hemming Veljekset Hemming Oy

Sisältö

Perustiedot **2**
Kartat **2**
Vanhoja karttoja 3
Inventointi **3**
Maastotyö 4
Tulos 5
Lähteet **5**
Kuvia **5**

Kansikuva: Puiden välistä pilkistää läheltä entisen Aurejärven kylän rajapistettä havaittu siirtolohkare, josta ei kuitenkaan löytynyt mitään rajapisteeseen viittaavaa merkintää. Kuvan oikeassa reunassa kulkee Itä-Aureentie.

Perustiedot

Alue: Ylöjärvi, Itä-Aure Vähä Mustajärvi. Kaksi maastonkohtaa itä-Aureentien varrella: entinen Aurejärven kylän rajapiste sekä tulevan maakaapeliinjan osuus os. Aureentie 1632 kohdilla

Tarkoitus: Selvittää, em. maakaapelilinjan alueella sijaitsevat muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kohteet rajapisteen ja Vähä-Mustajärven kohdilla

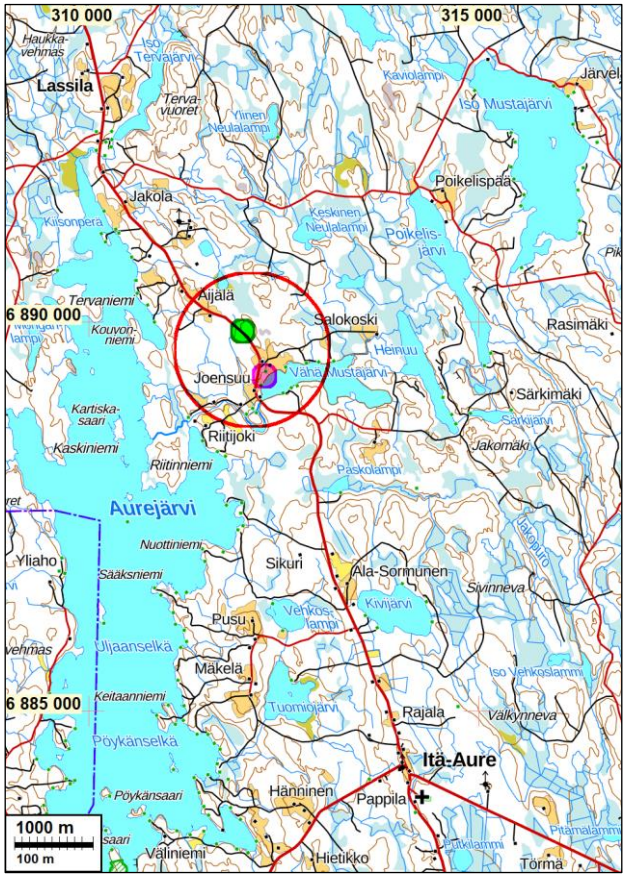
Työaika: Maastotyö 2.5.2022

Tilaaja: Ab Bröderna Hemming Veljekset Hemming Oy.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Janne Soisalo.

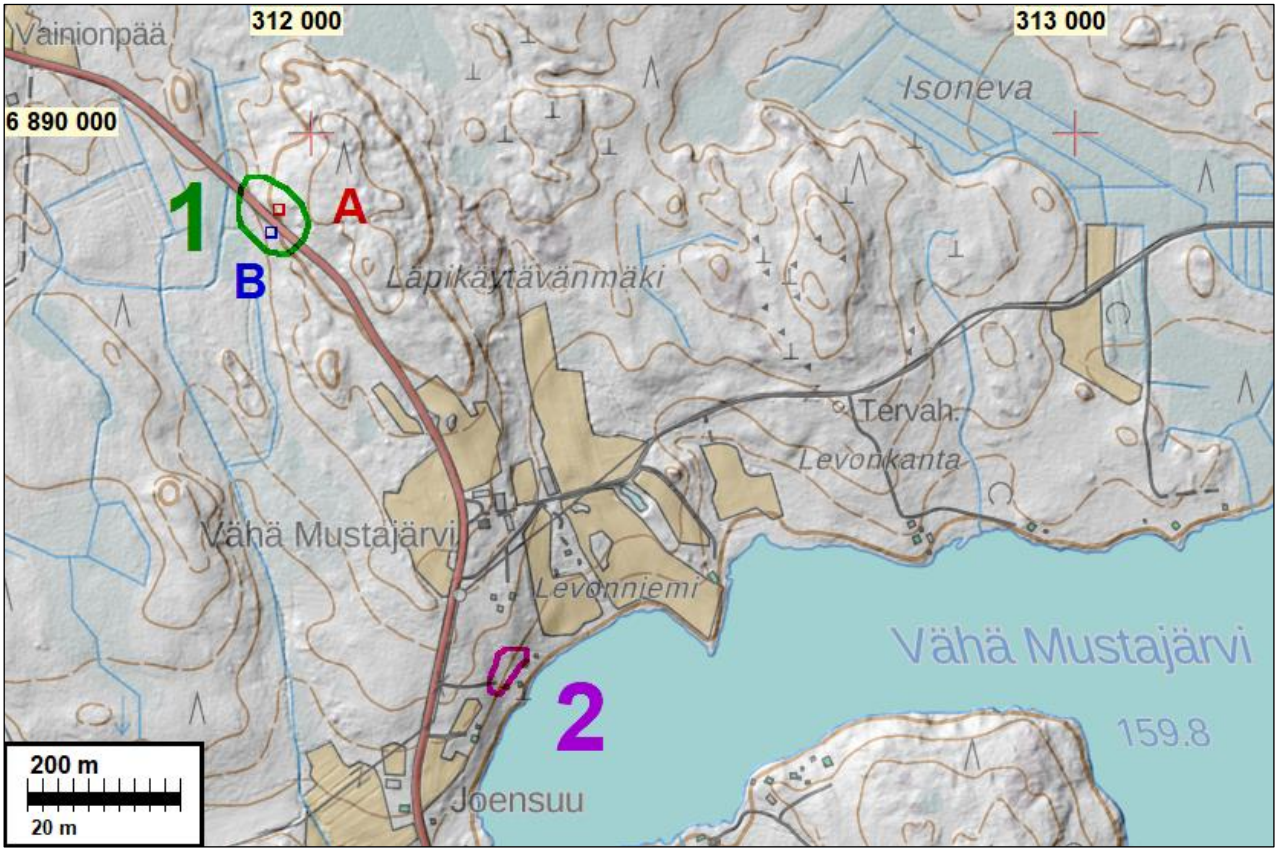
Tulos: Tutkitulta alueelta ei löytynyt kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muita arkeologisia kohteita, joilla olisi vaikutusta sähköverkon maakaapelointiin.

Kartat

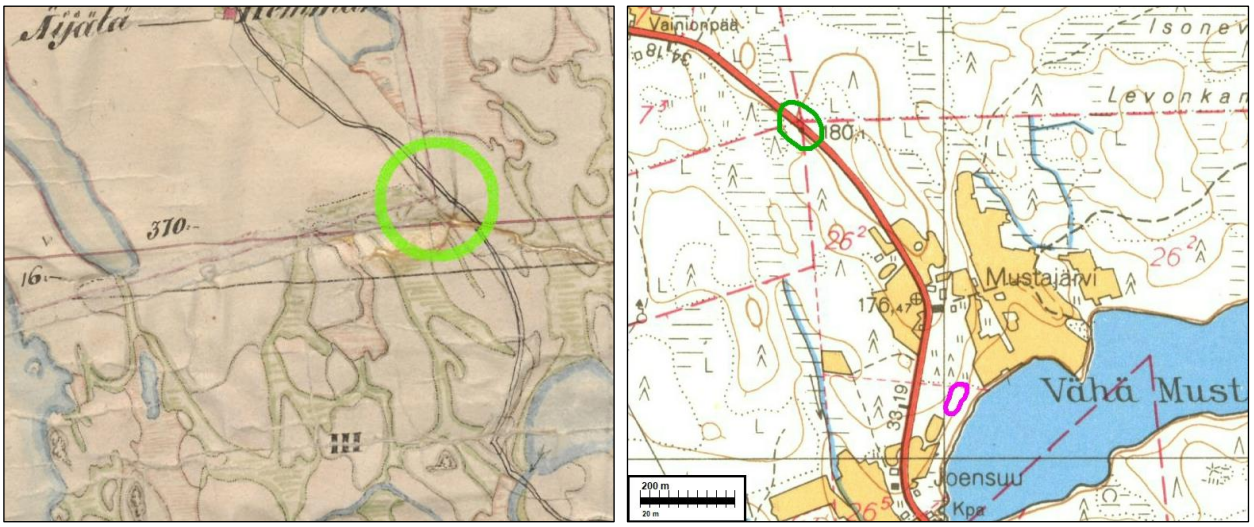
Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 6/2022, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 6/2022. Valokuvilla ei ole kokoelmatunnusta. Ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvat: J. Soisalo.

Kartassa on merkittynä inventointialueet punaisen ympyrän sisälle. Vihreällä Aurejärven kylän rajamerkin sijainti, pinkillä tarkastettu maakaapelilinjaosuus Vähä-Mustajärvellä

Inventoinnissa käytiin läpi kaksi aluetta:
1: Aurejärven kylän rajamerkin inventointi (**A:** nykyaikainen rajamerkki, **B:** siirtolohkare)
2: tulevan maakaapelilinjan inventointi, Itä-Aureentie 1632.

Vanhoja karttoja

Vasemmalla ote pitäjänkartasta (v. 1842), rajamerkin kohta on merkitty vihreällä ympyrällä. Oikealla ote peruskartasta (v. 1959), tutkimusalueet on rajattu kartalle (alue 1 vihreällä, alue 2 aniliinilla).

Inventointi

Ylöjärvellä Itä-Auren kylässä tehdään sähköverkon maakaapelointia. Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnon (14.01.2022 DIAR: 890/2021) mukaan tulevan kaapelilinjan läheisyydessä on tehtävä arkeologinen inventointi kahdessa kohtaa: Aurejärven kylän rajamerkin paikka sekä kaapelilinjaosuus Itä-Aureentie 1632 kohdilla (muinaisrantatörmää) ennen kaivuutöiden aloittamista. Ab bröderna Hemming veljekset Hemming Oy tilasi inventoinnin Mikroliitti Oy:lta. Janne Soisalo teki inventoinnin maastotyön 2.5.2022 työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

Läpikäytävänmäen luoteisosassa, Itä-Aureentien varrella sijaitsee entinen Aurejärven kylän rajapiste, joka näkyy merkittynä vuoden 1846 pitäjänkarttaan, metsään Itä-Aureentien lounaispuolelle. Inventointi keskittyi tällä kohtaa paikantamaan mahdollista rajamerkkiä. Paikalla on nykyään talousmetsää kasvava kivikkoinen rinne. Muiden muinaisjäännösten kuin rajakiven löytäminen paikalta on epätodennäköistä, sillä alue on ollut aina asutuksen takamaata ja metsää. Alue sijoittuu korkeutensa puolesta noin 175–180 metrin korkeuteen eivätkä Itämeren varhaisemmat vaiheet ole koskaan ulottuneet tällä alueella näin korkealle, joten rantasidonnaisia pyyntikulttuurin asuinpaikkoja täältä ei ole mahdollista löytää.

Toinen inventoitavista kohdista sijaitsee Vähä Mustajärven rannalla, osoitteessa Itä-Aureentie 1632 sijaitsevan tulevan maakaapelilinjan kohdalla. Kokemäenjoen vesistöön kuuluvan Vähä Mustajärven luoteisrannalla sijaitsevan alueen maasto on loivasti järveä kohti viettävää maaperältään kivistä moreenia olevaa rinnettä. Vähä Mustajärvi (160 metriä merenpinnan yläpuolella) on ollut oma itsenäinen järvialtaansa jo ensimmäisten ihmisten ilmaantuessa seudulle, eivätkä Itämeren aikaisemmat vaiheet, kuten Ancylusjärvi ole ulottuneet näin korkealle. Järven pinta vaikuttaa olleen pitkään lähes nykyisellä tasollaan eikä rinnevarjosteessa tai maastossa erotu merkkejä sen merkittävästä pinnanlaskusta – kuten muinaisrantatörmiuä.

Tutkimusalueilta ja lähistöltä ei tunneta ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä tutkituilla alueilla liene tehty aiemmin arkeologisia tutkimuksia.

Maastotyö

Maastossa tarkastettiin sekä tunnetun rajapisteen ympäristö että Vähä Mustajärven rannalla sijaitseva alue.

Rajapisteen ympäristössä tarkasteltiin silmämääräisesti maastoa Itä-Aureentien molemmin puolin. Vuoden 1846 pitäjänkartassa rajapiste on merkitty tien lounaispuolelle, mutta maastossa ei havaittu minkäänlaisia merkkejä historiallisesta rajamerkistä tällä paikalla. Nykyisin paikalla on kuusikkoa kasvava kivinen rinne, jonka juurella maa on hieman soistunutta. Rajapisteen läheisyyteen osuu kuitenkin suuri ja ympäristöstään erottuva yksittäinen 3 x 5 metrinen siirtolohkare N 6889870 E 311948, joka olisi voinut toimia rajapisteenä. Lähemmin tarkasteltaessa ei kivestä kuitenkaan löytynyt mitään kaiverrettuja merkkejä tai muutakaan rajapisteeseen viittaavaa.

Itä-Aureentien koillispuolta tarkastellessa ei myöskään havaittu merkkejä historiallisesta rajamerkistä, mutta paikalla todettiin olevan muutamasta kivestä rakennettu rajamerkki nykyisten rajojen risteämispisteessä. Tämä ei kuitenkaan voi olla vuoden 1846 pitäjänkartassa näkyvään rajapisteeseen liittyvä rakenne, sillä näin suuri virhe kartalla on epätodennäköinen. Myöskään tien linjausta paikalla ei ole maastosta tai lidar-kuvista päätellen muutettu, vaan se on yhä samalla paikalla kuin pitäjänkartalla. Nykyinen käytössä oleva rajamerkki on siis rakennettu karttojen perusteella joskus vuosien 1846 ja 1959 välillä, eikä ole kiinteä muinaisjäännös.

Vähä Mustajärven rannalla sijainnut maakaapelilinjan alue on nykyisin pääosin kesämökin pihaa. Pihalle johtaa autotie ja sitä on sangen laajalti tasattu autojen kääntö- ja parkkipaikaksi. Lisäksi tontilla on useampi rakennus, joiden kohdalta maata on muokattu. Loput tontista on pihaaluetta ja istutuksia. Järven rannat olivat alavaa ja osin kevättulvan peittämiä. Ehjänä säilynyttä maastoa on lähinnä kauempana rannasta mökkitontin ulkopuolella, mutta etäämpänä rannasta sekä tien varrella maasto oli kivisempää. Alue tutkittiin silmämääräisesti sekä mökkitontin ulkopuolelta lapiolla koekuopittamalla. Tonttia ja kaapelilinjaa tutkittiin maakairaamalla potentiaalisista kohdista. Tutkimuksen tuloksena paikalta ei löytynyt mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Tulos

Inventoinnissa ei löytynyt Aurejärven kylän rajamerkkiä, kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita, joilla olisi vaikutusta maakaapelointihankkeeseen.

6.6.2022

Janne Soisalo
Mikroliitti Oy

Lähteet

Pitäjänkartasto 1846. 2213 03 Kuru.

Peruskartta 1959 2213 03 Aurejärvi. Maanmittauslaitos.

Kuvia

Ylärivissä nykyisten rajojen risteämispisteessä oleva rajamerkki, joka on rakennettu karttojen perusteella joskus vuosien 1846 ja 1959 välillä.

Vieressä vasemmalla Rajapisteen läheisyydessä, tien lounaispuolella oleva suuri siirtolohkare, josta ei kuitenkaan löytynyt mitään rajapisteeseen viittaavaa merkintää.

Vasemmalla mökkitontille johtava tie, jonka ympäristö oli maastoltaan kivikkoista.
Oikealla kesämökin pihalla oleva autojen kääntö- ja pysäköintipaikka.